

Diverse buskar och träd
Svampsjukdomar

SKORV PÅ VEDARTADE VÄXTER

Angrepp av skorvsvampar på vedartade växter uppträder främst vid fuktig väderlek under vår och försommar. Svarta skottspetsar på asp, poppel och pil, bruna-svarta skrovliga bär på eldtorn och svarta fläckar ofta med djupa sprickor på frukter av prydnadsäpple – alla dessa skador orsakas av skorvsvampar. Även två svampar på *Salix*, *Colletotrichum gloeosporioides* och *Marssonina salicicola*, som ej räknas till skorvsvamparna, behandlas i detta faktablad. De kan uppträda tillsammans med pilskorv och angreppen påminner om densamma. Svampsjukdomar på pil behandlas även i faktablad 181 T.

Vid varm och torr väderlek under vår och försommar kan angrepp av skorvsvampar vara vilande, men normalt återkommer angreppen varje år mer eller mindre allvarligt på känsliga arter och sorter. Eftersom skorv allvarligt förfular buskar och träd bör man alltid välja motståndskraftiga sorter.

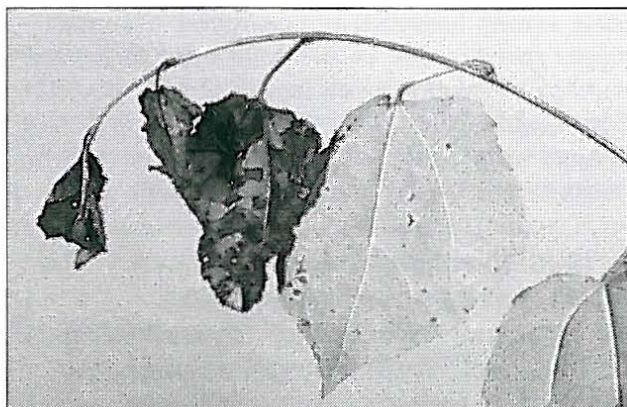
ASPSKORV

Aspskorv, som orsakas av svampen *Pollaccia radio-sa* (perf. stadium *Venturia macularis*), är en mycket vanligt förekommande svampsjukdom på asp (*Populus tremula*) och som även kan förekomma på silverpoppel (*P. alba*) och gråpoppel (*P. canescens*).

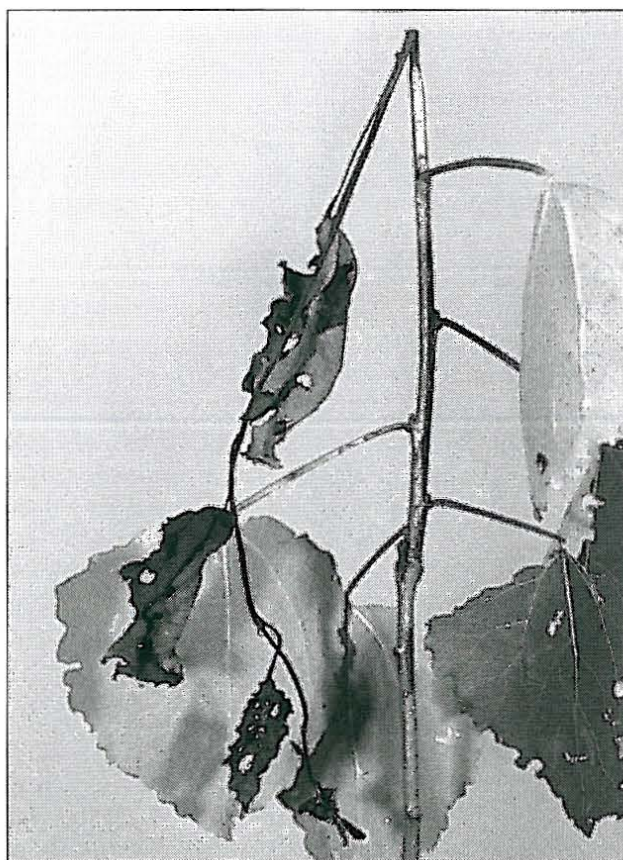
Skadebild

På bladen bildas oregelbundna fläckar som är omgivna av en mörk bård. Vid gynnsamma förhållanden växer svampens mycel från bladet över till bladskaftet och in i unga, ej förvedade skott. Skottet vissnar och torkar på ett karaktäristiskt sätt; skottet med tillhörande blad blir brunsvarta och böjer sig krokformigt på motsvarande sätt som sker vid frostskada. De döda bladen sitter oftast kvar under resten av säsongen. När toppen dör växer sidoskott-

ten ut och plantan blir förgrenad. Vid årligen återkommande angrepp kan ungplantor av känsliga kloner dö helt och hållet.

Bladfläckar på asp orsakade av aspskorv. Detta är en mycket vanligt förekommande svampsjukdom på asp. Bilden visar ett tidigt angrepp.

På ett senare stadium vissnar skottet och dör. De döda, brunsvarta bladen sitter oftast kvar under resten av säsongen.

Biologi

I bladfläckarna förekommer sammetsartade, mörkt olivgröna partier med konidier (icke sexuellt bildade sporer) och konidioforer (konidiebärare). Svampen övervintrar i skotten som mycel och i de nedfallna bladen som pseudothecier (innehåller sexuella sporer i sporsäckar). Pseudothecierna ligger inbäddade i den döda bladvävnaden. De primära infektionerna bildas troligen främst genom konidier från mycel i döda skott.

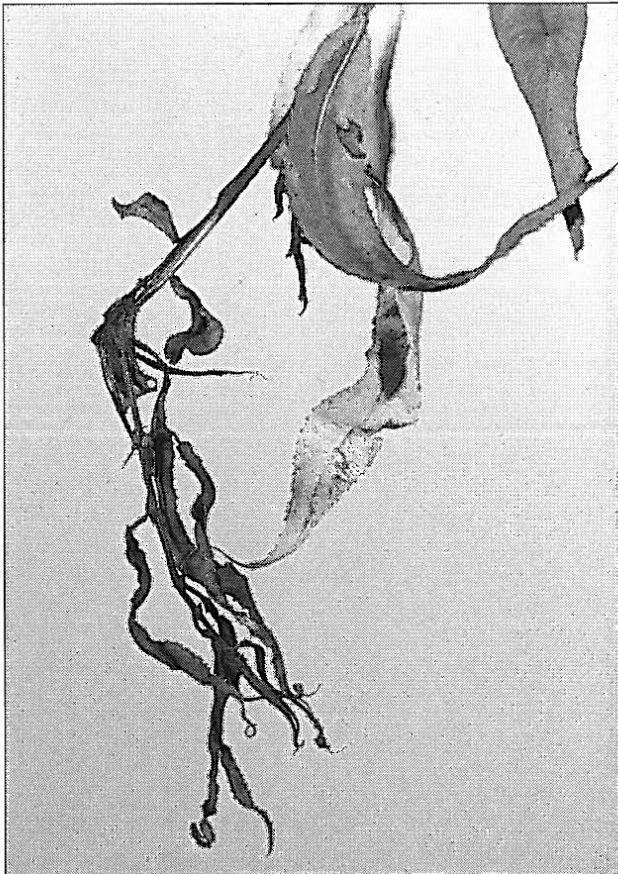
POPPELSKORV

Balsampoppel (*Populus balsamifera*), jättepoppel (*P. trichocarpa*) m.fl. kan angripas av poppelskorv som orsakas av svampen *Pollaccia elegans* (perf. stadium *Venturia populina*). Skadebild och biologi är densamma som för aspkskorv, se ovan.

PILSKORV

Pilskorv orsakas av svampen *Pollaccia saliciperda* (perf. stadium *Venturia saliciperda*). Denna sjukdom har sedan 1987 varit mycket allmänt förekommande på fontänpil (*Salix x pendulina* 'Elegantissima'), som är i särklass mest mottaglig. Denna skorvsvamp kan även uppträda på vitpil (*S. alba*), gulpil (*S. x alba* 'Vitellina'), knäckepil (*S. x fragilis*) och trollpil (*S. babylonica* var. *pekinensis* 'Tortuosa').

Motståndskraftiga är silverpil (*S. alba* var. *se-*

Pilskorv på fontänpil. Blad och skott vissnar och dör. Det är lätt att grenar knäcks vid ett ställe där s.k. grenskorv har bildats.

ricea), korallpil, *S. alba* 'Britzensis' ('Chermesina'), *S. alba* 'Liempde', blåpil (*S. alba* var. *calva* 'Coerulea'), klotpil (*S. fragilis* 'Bullata'), rödvide (*S. purpurea*), spetsdaggvide (*S. acutifolia*), daggvide (*S. daphnoides*), korgvide (*S. viminalis*), sälg (*S. caprea*) och jolster (*S. pentandra*).

Skadebild

På bladen bildas svartbruna, väl avgränsade fläckar, som ofta är anslutna till mittnerven. Olivbruna fläckar som utgörs av svampens konidier och konidioforer finns särskilt längs mittnerverna och på bladens undersida. Svampen växer vidare in i unga skott som svartnar, vissnar och dör. Skottspetsarna böjer sig som efter en frostskada och bladen sitter kvar länge, svarta och torra. På skotten bildas fläckig, skrovlig bark, s.k. grenskorv. Vid dylika partier är det lätt att grenen knäcks. På känsliga sorter, t.ex. fontänpilen, kan angreppen på skotten bli så omfattande att stora grenpartier eller unga träd dör.

Biologi

Pilskorven övervintrar som mycel i grenverket, varifrån smitta kan spridas mycket tidigt på våren. Konidierna sprids i första hand med regn och dagg. Sval och fuktig väderlek under försommaren gynnar svampen. Även obalans mellan kväve och kalium, dvs. för mycket kväve i förhållande till kalium är gynnsamt för svampen.

SKORVLIKANDE SJUKDOMAR PÅ PIL

"Black canker", *Colletotrichum gloeosporioides* (perf. stadium *Glomerella miyabena*), svenskt namn saknas

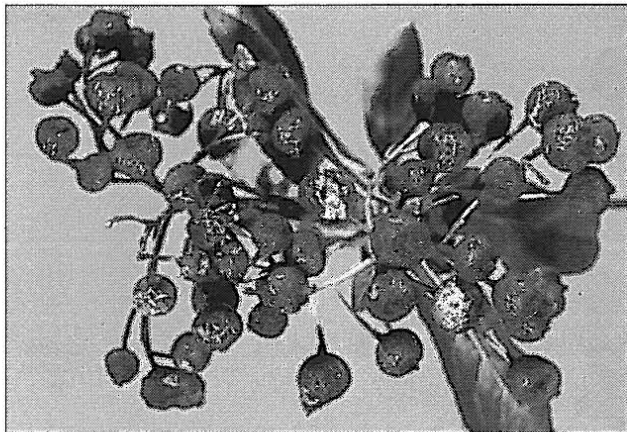
Angrepp av denna svamp ger upphov till liknande symptom som pilskorven åstadkommer. I Europa förekommer ofta båda svamparna på ungefär samma pilarter men med den skillnaden att denna svamp är vanligast förekommande på korgvide (*S. viminalis*).

Skadebild och biologi

Fläckar på årsskott och äldre skott uppstår ofta i noderna, när svampen vuxit in från ett bladskaft. Denna svamp övervintrar som mycel eller frukt-kroppar (perithecier) till skillnad från pilskorven som bara övervintrar som mycel. Grenskorv uppträder i båda fallen. I första hand gynnas denna svamp av varmt och fuktigt väder, medan pilskorven gynnas av svala och fuktiga förhållanden.

***Marssonina salicicola* (perf. stadium *Drepanopeziza sphaeroides*), (eng. Anthracnose), "grenbrand" (översättning från norskan), svenskt namn saknas**

Även angrepp av denna svamp påminner om och kan förväxlas med pilskorv. Sjukdomen är mycket vanligt förekommande på kaskadpil (*S. x sepulcralis* 'Chrysoma', syn. *S. alba* 'Tristis') och släktingar

Eldtornsskorv förstör de annars så vackert färgade frukterna på eldtorn. Sorten Kasan är den mest mottagliga.

till denna. Angrepp av pilskorv och *Marssonina* förekommer inte så sällan tillsammans i ett träd.

Skadebild

På de gröna skotten bildas små, brunsvarta eller purpurfärgade, elliptiska fläckar; senare blir fläckarna större och insjunkna. Såren som bildas får en mörk kant med ljusare mittparti och ser kräftlika ut. Skotten kan gördlas av detta vilket medför att den del som är utanför kräftsåret vissnar och dör. Endast årsskotten angrips. Det kan emellertid se ut som om äldre grenar kan angripas eftersom skott som inte gördlats vid tidare års angrepp kan utveckla kallus runt såren.

Även på bladen och till och med på hängena kan fläckar uppstå. De är svarta eller purpurfärgade. Angrepp på huvudnerverna leder till att bladen kan bli förvridda och falla av i förtid.

Upprepade, starka angrepp leder till att träden blir risiga, gråaktiga och trista i färgen och deras hängkaraktär kan gå förlorad.

Biologi

Svampen övervintrar i grensår och troligen även i nedfallna blad. I de kräftlika såren och bladfläckarna utvecklas svampens acervuli, där konidier bildas.

ELDTORNSSKORV

Eldtornsskorv, som endast uppträder på eldtorn (*Pyracantha*), orsakas av svampen *Spilocaea pyracanthae*. *Pyracantha coccinea* 'Kasan' är mycket mottaglig, medan *P. c.* var. *kuntayi* 'Anatolia' och den till *Coccinea*-gruppen tillhörande 'Orange Glow' tillhör de mer motståndskraftiga.

Skadebild

På bladen bildas olivgröna–nästan svarta, sotiga fläckar, som påminner om den skada som äppleskorven gör på äpplebladen. Bladen gulnar och faller av. På frukterna bildas mörka fläckar eller en sotig beläggning, som helt kan täcka frukterna.

Angrepp av äppleskorv på blad av prydnadsäpple.

Detta resulterar i att frukterna oftast blir starkt skrovliga och sprickiga. I den sotiga beläggningen utvecklas svampens konidier.

ÄPPLESKORV

Äppleskorv orsakas av svampen *Spilocaea pomi* (perf. stadium *Venturia inaequalis*). Det är en och samma art som angriper olika arter och sorter inom *Malus*, alltså även de som enbart odlas som prydnadsväxter. Det föreligger stora skillnader i motståndskraft, se tabell.

Skadebild

På bladen bildas olivgröna–nästan svarta, ofta diffust avgränsade, sammetslika fläckar, som ibland buktar uppåt. Bladen faller oftast av i förtid. Vid tidiga angrepp på frukterna bildas stora, svarta skorvfläckar med djupa sprickor. Angrepp senare under säsongen ger upphov till små, ytliga fläckar. Ibland infekteras även årsskotten och det bildas fläckig, skrovlig bark, s.k. grenskorv.

Biologi

Äppleskorven övervintrar främst på nedfallna blad där det bildas fruktkroppar, s.k. pseudothecier,, som är svampens könliga stadium. På våren, om det kommer tillräckligt med regn, mognar fruktkropparna och släpper ut mängder av sporer. Nu krävs väta under en viss tid för att sporererna skall gro, vid 17–20°C går sporgroningen som fortast. Efter dessa första infektioner sker den fortsatta förökningen och spridningen under säsongen med konidier. Läs mer om äppleskorv i faktablad 72 T.

Åtgärder mot skorv

Plantera alltid motståndskraftiga sorter. Regelrätt beskärning, som syftar till att göra träden glesa och luftiga så att bladverket torkar upp snabbt efter regn är gynnsamt för alla dessa svampsjukdomar. Angripna grenar skärs noggrant bort. Kemisk bekämpning är inte aktuell utom möjligen i plantskola. Ang. preparat, se faktablad 72 T.

Skorv på prydnadsäpple

Motståndskraftiga sorter

Purpurapel-gruppen
'Liset', 'Profusion', 'Royalty'

Toringo-gruppen
'Crittenden', 'Mary Potter', Red Jade, 'White Angel'

Prunifolia-gruppen
'Golden Hornet'

bukettapel, *M. toringo* var. *sargentii*

bärapel, *M. baccata*

manchurisk bärapel, *M. baccata*
var. *mandshurica*

korallapel, *M. x zumi*
'Calocarpa', 'Professor Sprenger'

rosenapel, *M. floribunda*

rönnbärsapel, *M. toringo*

teapel, *M. hupehensis*

Mottagliga sorter

Purpurapel-gruppen
'Eleyi', 'Hopa'

Toringo-gruppen
'Wintergold' (oftast svaga angrepp)

Spectabilis-gruppen
'Van Eseltine' (oftast svaga angrepp)

droppapel, *M. toringoides*

sibirisk apel, *M. prunifolia*

Prunifolia-gruppen
'John Downie'

amerikansk apel, *M. coronaria*

violapel, *M. ioensis* 'Plena'

Litteratur

- Aldén, B. 2000. Personligt meddelande. Botaniska trädgården, Göteborg.
- Butin, H. 1989. *Krankheiten der Wald- und Park-bäume*. Georg Thieme Verlag Stuttgart.
- Lagerström, T. 2000. Personligt meddelande. SLU, Inst. för landskapsplanering, Ultuna.
- Lorentzon, K. 2000. Personligt meddelande. SLU, Inst. för landskapsplanering, Alnarp.
- Nilsson, L & Åhman, G. 1991. *Kompendium i växtpatologi*. SLU, Alnarp. SLU, Alnarp.
- Norin, I. & Åkesson, I. 1999. Äppleskorv. Faktablad om växtskydd-trädgård 72 T. SLU, Ultuna.
- Phillips, D. H. & Burdekin, D. A. 1982. *Diseases of forest and ornamental trees*. London.
- Rimfeldt, K R. 1979. Greinbrann på *Salix*. *Gartneryrket* 69, 7, 188–191.
- Sivanesan, A. 1976. *CMI Descriptions of Pathogenic Fungi and Bacteria*, No 482. *Venturia saliciperda*.

- Sivanesan, A. 1976. *CMI Descriptions of Pathogenic Fungi and Bacteria*, No 483. *Venturia populina*.
- Strouts, R. G. & Winter, T. G. 1994. *Diagnosis of illhealth in trees. Research for Amenity Trees No. 2*. HMSO, London.
- Åkesson, I. 1999. Några svampsjukdomar på *Salix* i park och trädgård. *Faktablad om växtskydd-trädgård, 181 T*. SLU, Ultuna

Text: Maj-Lis Pettersson
SLU, Inst. för entomologi
Box 7044
750 07 Uppsala
Tel: 018-67 23 47
Fax: 018-67 28 90

e-post: Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Februari 2001 rev.

Illustrationer: Karl-Fredrik Berggren

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladerna kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU. Tel: 018-67 23 66 (jordbruk) resp. 018-67 23 47 (trädgård).

ISSN 0281-8566

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvariga utgivare: Jordbruk: Roland Sigvald
Trädgård: Maj-Lis Pettersson

Redaktörer: Jordbruk: Eva Twengström
e-post: Eva.Twengstrom@evp.slu.se
Trädgård: Maj-Lis Pettersson
e-post:
Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Hemsida: <http://www.entom.slu.se>

Distribution: SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala
Tel. 018-67 11 00
Fax. 018-67 35 00
e-post: publikationstjanst@slu.se